

en el DCEC I, 624-5, en l'article *canastillo*. Més valdrà remetre-hi, i ensenyar que la nova documentació catalana que hi podem afegir confirma aquelles conclusions.

Anotem ja «*unam canastam*» en un document rossellonès de 1363, vestit a la llatina, Alart, *InvLCat*. I és també aquesta forma femenina sense *-r-*, en *-asta*, la que trobem en fonts antigues de diverses procedències: «sa filla --- liurà a l'algutzir embolcada en draps, e, mesa dins una gran *canasta*, posà-la sobre una bèstia, que la aportàs suument» en la història de Valter e Griselda, fi del S. XIV, de Bernat Metge (*NCl.*, 29.22); «no gos llançar --- *canastes*, salmorra, fems, scombradies ---» en un doc. d'arxiu de Barcelona, de l'any 1387; «*canasta* per pendre peix: nassa, fiscina; *canasta* gran: *canistrum*; *canasta* com a cove: *cofinus*», Busa-Nebr., 1507, B-II-3.14, 3.25.

Amb terminació diminutiva, ho tenim també antigament sense *-r-*, ja el 1427, «dos *canistells* de verges» en un doc. que cita el *DAG*; «un *canastell* de pa alís» a la Bíblia catalana del S. XV de la Bibl. Nal. de París (*DBal.*); si bé també apareix amb *-r-* i amb *a*, en algun doc. rossellonès: «tenir *canastrells*, barbols ['bertrols'], filats, ni altres arreus ni thesures --- per pescar», l'any 1599 (Alart *ib.*).

Pel que fa a l'època moderna, *canastra* és segurament la forma avui predominant, almenys en el català oriental i la seva àrea (parlant d'una mena de cove), i a Mallorca i Menorca, cf. *CostiMancomun.* I, s. v. *Kanistréll* el de salenques o vímets amb travesserets d'escorça d'avellaner, Boí (1971); arriba fins a l'Alt Pallars (Tavascan, Estaon, 1934); però la forma dels docs. antics és la que continua usant-se en parlars tan conservadors com els del Baix Ebre, Calaceit i tot el Nord i Centre valencià, fins més enllà del Xúquer (Pego, *AlcM*). *Kayistréll* «cistell que duen els pescadors lligat a l'esquena per a portar-hi el peix dels rius muntanyencs» vaig apuntar a Vall Ferrera (Àreu, 1933); i de *canastréll*, com en el doc. ross. de 1599, dóna Violant, precisament, la mateixa definició i un bon gravat, a l'Alt Flamicell (*BCEC* XLV, 361); mentre que a l'Alguer diuen *canistret* (*BDLC* XIII, 28). La *-r-*, almenys en part, pot ser un afegit fonètic i secundari, sigui per influència del sufix *-ASTER*, sigui a la manera de casos com *rastell/cast. rastrillo*; *REGESTUM* > *registre*; *rest/cast. ristre, ristra*; *llast/cast. lastre*; *calastró* en lloc de *CALASTÓ*; *encastar/encastrar* (i viceversa *orquest(r)a, clastra* > *clasta*).

DERIV.: *Canastrada. Canastradora. Canastrella. Canastró. Encanastrar; acanastrar, acanastat.*

Canastró, V. canastra i calastó Canat, canaula, V. canya

CANC-, comença així una sèrie de mots locals on s'ha encrueat, o alterat popularment, la influència de paraules diverses, incloent-hi en alguns la de (*re*)-*cananilla, cãncana* i alguna altra de les aplegades en el DCEC I, 626a44, b6, etc. En *fer cancaneta* (o *fer canca*), especialment vigatans per a 'parar l'esquena

perquè un altre hi pugui pujar damunt' (*AlcM*), hi hagué primer alteració del sinònim *fer cascaneta*, usat pel Rector de Vallfogona i pel jove Mn. J. Verdaguier (c. 1860, Casac., *Escrits inèdits* I, p. 120, n. 8), resultant d'un encrueament del sinònim *fer esqueneta* amb *fer cadireta* 'seient que es forma amb les mans perquè hi pugui alguí' (*AlcM cadireta* I, §§ 2, 3 i 4); després va donar *cancaneta* per influència de *fer ancadeta* o *ancada* 'deixar pujant sobre les anques': en el parlar popular i infantil, l'element *en-* de *ancadeta* feia l'efecte d'un prefix paral·lel al de *esqueneta*, els mots es barrejarien en el parlar imperfecte de les criatures que hi jugaven: (*es*)*queneta* × (*a*)*ncadeta* > *quen-caneta*; de fet, que l'anca és essencial en el *fer canca*, consta per la frase que el *DAG*. cita de Mn. J. Collell: «quan te diguen soberà, les anques ja et pots palpar: saps què volen? per pujar que els fasses canca».

En tarr. *cancàrr(i)es* vorades de fang i brutícia a la roba i en ribag. *cangoles* (*AlcM*), hi ha barreja del sinònim *cascàrr(i)es* amb *cagoles-cagarruixes* i amb *fangatades*. En *cancarulla* 'vora extrema, caire' que *AlcM* dóna a Organyà, sembla haver-hi una barreja del dialectal i gascó *calcany* (ll. *CALCANEUM*) 'taló' (d'on 'vora de baix') amb *cairell* i altres derivats de *QUADRUS*. *Canculls*, que seria un enginy per caçar ocells en un doc. de 1442, és un hapax mal comprovat i de significació precisa incerta.¹

¹ «No gosen pendre --- o alciure francolins, perdius o lebres ab calderes, filats, *ca(n)culls*, ballestes o altres artificis mecànichs». CaCandi ho imprimí amb *n* en *BABL* I, 389, però en la seva *MiscHistCat.* I, 123, posa la *n* entre parèntesis: sembla que només la suposa o almenys no es llegeix clara. Com que va amb *caldera*, potser és un *caçull* afí a *cassol*, pall. *cassull* 'vas per beure aigua', *casserola*, mossàr. *catxerulo*.

Cãncamo, cancamot, V. DCEC I, 625 (cãncamo) Cancan, del fr. cancan (DCEC I, 626a56ss.) Cancaneta, cancàrr(i)es, cancarulla, V. canc-

CANCELL, 'clos entre envans davant la portada d'un edifici, que serveix per evitar que l'aire hi entri directament quan s'obre la porta', del ll. *CANCELLUS* 'barri o baraneta reixada'. □ 1.ª doc.: 1372, *Dicc. de Rims* de JMarc.

També en el *Libre dels Àngels* d'Eiximenis: «perments entrat los lechs e ls setglars dins los *cancells* de les capelles, com hoen misses» i en un parell de textos del S. XV (*DAG.*), així com en la *Quaresma* de St. Vicent Ferrer, i en un doc. de les *Cròniques* de Carbonell (*DBal.*). «*Los cancells*: *cancelli, -orum, clathrum*», «la rexa o *cancells*: *clathrum, cancelli; ferreus, ligneus*», *OPou* (*TbPu.*, 91, 165). «En lo any 1761 --- se féu y se posà *cancell* en lo portal major dintre de la parroquial eglésia del Pi», «las vidrieras són pintadas --- ab la gran o sobre del gran *cancell* y portal major de entrada a la iglésia», B. de Maldà (*Excursions*, pp. 159, 15).

El que ha restat fins avui com a *cancell*, en els po-